

PRVI PERIOD RAZVOJA NACIONAL-SOCIJALISTIČKE NEMAČKE PARTIJE

Kad na kraju ovog toma opisujem prvi period razvoja našeg pokreta i kratko razmatram niz time uslovljenih pitanja, onda se to ne dešava da bi se dala rasprava o duhovnim ciljevima pokreta. Ciljevi i zadaci novog pokreta su tako siloviti, da se mogu obraditi jedino u sopstvenom tomu. Tako ću ja u drugom tomu potanko razjasniti programske osnove pokreta i pokušati da nacrtam sliku onoga što mi zamišljamo pod rečju "država". Pri tom pod "mi" mislim na one stotine hiljada, koji, u osnovi uzev, isto žele, ne nalazeći tačnije reči, da opišu ono što intimno lebdi pred očima. Jer vredno pažnje kod svih velikih reformi je to, da one kao pobornike često najpre imaju samo jednog jedinog, a kao nosioce, međutim, mnoge milione. Njihov cilj je često već vekovima, intimna, čežnjiva želja stotina hiljada, dok jedan ne počne da izigrava vesnika takvog jednog opšteg htenja i kao stenogoša stare čežnje ne pomogne novoj ideji da pobedi. Ali, da milioni u srcu nose želju za načelnom izmenom danas datih procesa, dokazuje duboko nezadovoljstvo od kog pate. Ono se ispoljava u hiljadostrukim pojavnim formama, kod nekog u malodušnosti i beznadežnosti,

kod drugog u mrzovolji, u besu i protivljenju, kod ovog u ravnodušnosti a kod onog opet u gorljivom poletu. Kao svedoci ovog intimnog nezadovoljstva mogu da važe koliko oni koji su umorni da biraju, kao i mnogi koji nagingu fantastičnom ekstremu leve strane. A ovima bi i mladi pokret trebalo da se u prvom redu obrati. On ne treba da obrazuje organizaciju zadovoljnih, sitnih, već treba da sakupi izmučene bolom i nespokojne, nesrećne i nezadovoljne, a pre svega ne treba da pliva na površini tela naoda, već da se ukoreni u osnovu istog.

Čisto politički uzev, 1918. se pokazala sledeća slika: jedan narod je pocepan na dva dela. Jedan, daleko manji, obuhvata slojeve nacionalne inteligencije, isključujući sve fizičke radnike. Ona je spolja nacionalna, ali se pod tom rečju ne može zamisliti ništa drugo, do vrlo neukusno i slabašno zastupanje takozvanih državnih interesa, koji se opet pojavljuju identični sa dinastičkim. Ona pokušava da duhovnim oružjem brani svoje misli i ciljeve koji su koliko nepotpuni toliko površni, ali nasuprot brutalnosti protivnika po sebi već zakažu. Jednim jedinim udarcem se ova klasa, koja je kratko pre toga još uvek vladala, obori i sa drhtavim kukavičlukom podnosi svako ponižavanje od strane bezobzirnog pobednika.

Nasuprot njoj stoji kao druga klasa široka masa zanatskog stanovništva. Ona je manje ili više sakupljena u radikalno-marksističkom pokretu, odlučna da svaki duhovni otpor slomi uz moć sile. Ona ne želi da bude nacionalna, već svesno odbija svako pospešivanje nacionalnih interesa, kao što, obrnuto potpomaže svako strano ugnjetavanje. Ona je bročano jača, ali pre svega obuhvata one elemente nacije, bez kojih je ponovno nacionalno uzdizanje nezamislivo i nemoguće.

Jer je ipak već 1918. moralo da bude posve jasno: Svaki ponovni uspon nemačkog naroda vodi samo preko ponovnog osvajanja spoljne moći. Pretpostavke za to, međutim, nisu, kako naši građanski "državnici" okolo brbljaju, oružje, već snage volje. Oružja je nemački narod nekad posedovao više nego dovoljno. Ono nije moglo da osigura slobodu, jer su nedostajale energije nacionalnog nagona za

samoodržanjem, volje za samoodržanjem. Najbolje oružje je mrtvi, bezvredni materijal, dok god nedostaje duh koji je spreman, voljan i odlučan, da ga vodi. Nemačka je postala nejaka, ne zato što je nedostajalo oružje, već zato što je nedostajala volja, da se čuva oružje za dalje održavanje naroda. Kad se danas naročito naši levičarski političari trude da ukažu na nedostatak oružja kao na nužni uzrok njihove bezvoljne, popustljive, u stvari, međutim, izdajničke spoljne politike, mora im se na to odgovoriti samo jedno:

Ne, obrnuto je tačno. Vašom antinacionalnom, zločinackom politikom ste vi jednom predali oružje. Sada pokušavate da nedostatak oružja prikažete kao osnovni uzrok vaše mučne bede. Ovo je, kao i sve u vašem delovanju, laž i krivotvorina.

Samo, ovaj prigovor pogađa i političare desnice. Jer zahvaljujući njihovom bednom kukavičluku mogla je 1918. jevrejska fukara, koja je došla na vlast, da ukrade narodu oružje. I ovi, dakle, nemaju ni razloga ni prava, da današnji nedostatak oružja navode kao prisilu na njihov pametni oprez (kaži "kukavičluk"), već je nemoć posledica njihovog kukavičluka.

Ali time pitanje ponovnog osvajanja nemačke moci ne glasi otprilike:

Kako proizvodimo oružje? već: Kako stvaramo duh, koji osposobljava jedan narod da nosi oružje? Kad ovaj duh ovlada jednim narodom, volja nalazi hiljadu puteva, od kojih svaki završava kraj jednog oružja! Neka se kukavici da i deset pištolja, on pri padu neće moći da ispali nijedan hitac. Oni su tako za njega bezvredniji nego jedan čvornovati štap za hrabrog čoveka.

Pitanje ponovnog osvajanja političke moći našeg naroda je već stoga u prvom redu pitanje ozdravljenja našeg nacionalnog nagona za samoodržanjem, pošto se svaka pripremna spoljna politika kao i svaka procena jedne države po sebi prema iskustvu manje upravljaju prema postojećem oružju, već prema spoznatoj ili pak pretpostavljenoj moralnoj snazi otpora jedne nacije. Sposobnost za sklapanje saveza jednog naroda se mnogo manje određuje postojećim mrtvim količinama oružja, negoli vidljivim prisustvom plamteće nacionalne volje za samoodržanjem i herojske neustrašivosti. Jer se savez ne sklapa sa oružjem već sa ljudima. Tako će engleski narod kao najvredniji

saveznik na svetu važiti toliko dugo, dok god pušta da se u njegovom vođstvu i u duhu široke mase očekuju ona brutalnost i otpornost, koji su odlučni da jednom započetu borbu izvedu do pobedonosnog kraja, svim sredstvima, bez obzira na vreme i žrtve, pri čemu trenutno posojeće vojno naoružanje ne treba da bude ni u kakvom odnosu sa drugim državama. Ako se shvati, da ponovno uzdizanje nemačke nacije predstavlja

pitanje ponovnog osvajanja naše političke volje za samoodržanjem, onda je jasno takođe, da se ona ne zadovoljava osvajanjem elemenata koji su već po sebi bar prema htenju nacionalni, već samo narodskim prožimanjem svesno antinacionalne mase.

Mlad pokret, koji sebi kao cilj postavlja ponovno podizanje nemačke države sa sopstvenim suverenitetom, će, dakle, bez ostatka morati da svoju borbu prilagodi zadobijanju širokih masa. Ma kako da je naše takozvano "nacionalno građanstvo" uopšte bedno, ma kako da njegovo nacionalno uverenje nedovoljno izgleda, sa te strane se sigurno ne može očekivati ozbiljan otpor snažnoj nacionalnoj unutrašnjoj i spoljnoj politici. Čak ako bi nemačko građanstvo iz poznatih ograničeno-

kratkovidih razloga, kao već jednom prema jednom Bizmarku, u času dolazećeg oslobođenja ustrajalo u pasivnoj rezistenciji, ipak se kraj njegovog priznatog poslovičnog kukavičluka nikad ne treba bojati aktivnog otpora tome.

Drugačije je ponašanje kod mase naših internacionalno orijentisanih sunarodnika. Oni nisu samo u svojoj primitivnoj prvobitnosti više usmereni na ideje sile, već je njihovo jevrejsko vođstvo brutalnije i bezobzirnije. Oni će svako nemačko uzdizanje tačno onako oboriti, kao što su nekada slomili kičmu nemačkoj vojsci. Ali pre svega: oni u svojoj parlamentarno upravljanoj državi snagom svog brojčanog majoriteta neće samo ometati svaku nacionalnu spoljnu politiku, već i svaku višu ocenu nemačke sile i time isključivati svaku sposobnost za sklapanje saveza. Jer mi ne samo da smo sami svesni trenutka slabosti, koji leži u naših petnaest miliona marksista, demokrata, pacifista i

centrumaša, već ga još više prepoznaje inostranstvo, koje vrednost mogućeg saveza sa nama meri prema težini ovog tereta. Ne povezuje se sa državom čiji je aktivni deo naroda u najmanju ruku pasivan prema svakoj odlučnoj spoljnoj politici. K' tome još dolazi činjenica da vođstvo ovih partija nacionalne izdaje mora i da će neprijateljski stajati nasuprot svakom uzdizanju već iz prostog nagona za samoodržanjem. Istorijski jednostavno nije zamislivo da bi nemački narod još jednom mogao da zauzme svoj raniji stav, ne obračunavajući se sa onima koji su dali uzrok i povod za nečuveni slom, koji je zadesio našu državu. Jer će se pred sudom potomstva novembar 1918. vrednovati ne kao veleizdaja već kao izdaja zemlje.

Tako je svako ponovno osvajanje nemačke samostalnosti spolja, u prvoj liniji povezano sa ponovnim osvajanjem unušnje voljne zatvorenosti našeg naroda. Samo i čisto tehnički posmatrano, ideja nemačkog oslobođenja ka spoljnom svetu se toliko dugo čini besmislenom, dok god i široka masa ne bude spremna da stupi u službu ove oslobodilačke ideje. Gledajući čisto vojno, pre svega će svakom oficiru uz malo raz- mišljanja biti jasno, da se bitka sa spoljnim svetom ne može voditi bataljonima studenata, već da su za to osim mozgova jednog naroda potrebne i pesnice. Pri tom se mora još imati u vidu, da je nacionalna odbrana, koja se oslanjala samo na krugove takozvane inteligencije, stvarnom nerazboritošću iscrpljivala nenadoknativo dobro.

Mlada nemačka inteligencija, koja je u ratnim dobrovoljačkim regimentama našla smrt u jesen 1914., u flandrijskoj ravnici, kasnije je gorko nedostajala. Ona je bila najbolje dobro, koje je nacija posedovala, a njen gubitak se tokom rata više nije mogao zameniti. Ali ne samo da se sama borba ne može sprovesti, ako jurišni bataljoni u svojim redovima ne vide mase radnika, već je i priprema tehničke prirode neizvodljiva bez unutrašnjeg voljnog jedinstva tela našeg naroda. Upravo naš narod, koji je pod budnim okom Versajskog mirovnog ugovora morao dalje da živi nenaoružan, može da sprovede bilo kakve tehničke pripreme za zadobijanje slobode i ljudske nezavisnosti samo onda kada vojska unutrašnjih spijuna bude desetkovana onima, čiji urođeni

nedostatak karaktera dopušta, da za poznatih trideset srebrnjaka izdaju sve i svakoga. Ali sa njima je gotovo. Nepobedivim, naprotiv izgledaju milioni, koji se iz političkih ubeđenja protive nacionalnom uzdizanju - nepobedivim tako dugo, dok

se ne pobije uzrok njihovog neprijateljstva, internacionalni marksistički pogled na svet, i izbije im se iz srca i mozga.

Sasvim svedjedno, dakle, sa kog stanovišta se ispituje mogućnost ponovnog zadobijanja nase državne i narodne nezavisnosti, da li sa onog spoljno-političke pripreme, tehničkog naoružanja ili borbe same, uvek kao pretpostavka za sve ostaje prethodno pridobijanje široke mase našeg naroda za ideje naše nacionalne samostalnosti. Bez ponovnog postizanja spoljne slobode, međutim, svaka unutrašnja reforma čak i u najpovoljnijem slučaju znači samo povećanje naše prihodne sposobnosti kao kolonije. Ostaci svakog takozvanog ekonomskog uzdizanja dobro služe našim kontrolnim gospodarima, a svako socijalno poboljšanje u najpovoljnijem slučaju povećava radni učinak za njih. Kulturni napreci se uopšte neće dodeljivati nemačkoj naciji, oni su previše povezani sa političkom nezavisnošću i dostojanstvom jedne narodnosti.

Ako je dakle povoljno rešenje nemačke budućnosti povezano sa nacionalnim uverenjem široke mase našeg naroda, onda ono mora da bude takođe najviši i najsnažniji zadatak jednog pokreta, čija se delatnost ne iscrpljuje u zadovoljavanju trenutka, već koji svoj način života mora da ispituje na pretpostavljenim posledicama u budućnosti. Tako nam je već 1919. bilo jasno, da novi pokret kao najviši cilj mora najpre da sprovede nacionalizaciju masa. Iz toga je u taktičkom pogledu proizišao niz zahteva:

1. Da bi se pridobila masa za nacionalno uzdizanje, nijedna socijalna žrtva nije preteška. Kako god se danas, stalno, ekonomski udovoljavalo našim zaposlenima, to nije ni u kakvom odnosu sa dobiti cele nacije, ako pomaže da se široki slojevi opet poklone svojoj narodnosti. Samo kratkovida ograničenost, kao što se ona često na žalost nalazi u našim preduzimačkim krugovima, ne može da shvati, da za njih nema ekonomskog napretka, a time ni više ekonomske koristi, ako se ponovo ne uspostavi unutrašnja narodna solidarnost naše nacije. Da su nemački sindikati u ratu najbezob- zirnije branili interese radništva, da su oni sami za vreme rata od tadašnjeg preduzet- ništva gladnog dividendi, kroz hiljadu štrajkova iznudili pristanak na zahteve radnika koje zastupaju, da su se u stvarima nacionalne odbrane pokazali isto tako fanatičnim za svoje nemstvo, i da su sa istom bezobzirnošću dali otadžbini, ono što otadžbini pripada, rat ne bi bio izgubljen. A kako bi smešni bili svi i najveći ekonomski ustupci prema ogromnom značaju dobijenog rata!

Tako pokretu koji namerava da nemačkog radnika ponovo da nemačkom narodu, mora da postane jasno, da ekonomske žrtve u ovom pitanju ne igraju nikakvu ulogu uopšte, dok god su održavanje i nezavisnost nacionalne ekonomije njima ugroženi.

2. Nacionalno vaspitanje široke mase može da se održi samo obilaznim putem socijalnog rasta, pošto se isključivo njime stvaraju one opšte ekonomske pretpostavke, koje pojedincu dopuštaju, da učestvuje i u kulturnim dobrima nacije.

3. Nacionalizacija široke mase ne može nikad da usledi kroz polovičnost, kroz slabo naglašavanje takozvanog stanovišta objektivnosti, već kroz bezobzirno i fanatički jednostrano usmeravanje na cilj kojem se pak teži. To dakle, znači, da se jedan

narod ne može učiniti "nacionalnim " u smislu našeg današnjeg građanstva, dakle sa toliko i toliko ograničenja, već samo nacionalistički sa svom žestinom, koja je svojstvena ekstremu. Otrovanje se suzbija samo protivotrovom, i samo bljutavost jedne građanske duše može da posmatra srednju liniju kao put u nebesko carstvo. Široka masa jednog naroda se ne sastoji ni od profesora ni od diplomata. Malo apstraktno znanje, koje poseduje upućuje njihove osećaje više u svet osećanja. Tamo ne počiva ni njihovo pozitivno ni negativno usmerenje. Ono je prijemčivo samo za ispoljavanje sile u jednom od ova dva pravca a nikad za neku polovičnost koja lebdi između njih. Njihovo osećajno usmerenje, međutim, istovremeno uslovljava njihovu izvanrednu stabilnost.

Vera se teže uzdrma nego znanje, ljubav manje podleže promeni nego poštovanje, mržnja je trajnija od nenaklonosti, a pokretačka snaga za najsnažnije prevrate na ovoj zemlji u svako doba je manje počivala na naučnom saznanju koje ovladava masom, nego na fanatizmu koji ju je nadahnjivao, i ponekad na histeriji, koja ju je terala napred. Ko želi da zadobije široku masu, mora da zna ključ koji otvara kapiju do njenog srca. On nije objektivnost, dakle slabost, već volja i snaga.

4. Zadobijanje duše naroda može da uspe samo, ako se pored vođenja pozitivne borbe za sopstvene ciljeve uništi neprijatelj tih ciljeva. U svim vremenima vidi narod u bezobzirnom napadu na protivnika dokaz sopstvenog prava, pa odricanje od uništenja drugih oseća kao nesigurnost u odnosu na sopstveno pravo, ako ne kao znak sopstvene nepravde. Široka masa je samo delić prirode, i njen osećaj ne razume obostrani stisak ruke ljudi, koji tvrde da žele suprotno. Ono što ona želi je pobeda jačeg i uništenje slabog ili njegovog bezuslovno pokoravanje. Nacionalizacija naše mase će uspeti samo ako se uz svu pozitivnu borbu za dušu našeg naroda istrebi njen internacionalni trovač.

5. Sva velika pitanja vremena su pitanja trenutka i predstavljaju samo posledične pojave određenih uzroka. Uzročno značenje među njima ima, međutim, samo jedno, pitanje rasnog održanja narodnosti. U samoj krvi leži osnova i snage i slabosti ljudi. Narodi, koji ne shvataju značaj svoje rasne osnove niti ga uzimaju u obzir, slični ljudima, koji bi pudle hteli da priuče na osobine hrtova, ne shvatajući, da je brzina hrta kao i poučljivost pudlice ne priučena već rasna osobina. Narodi koji se odriču održanja svoje rasne čistote, odriču se time i jedinstva svoje duše u svim njenim pojavnostima. Rastrganost njihovog bića je prirodno neophodna posledica rastrganosti njihove krvi, a izmena njihove duhovne i stvaralačke snage je samo dejstvo izmene njihovih rasnih osnova. Ko želi da oslobodi nemački narod od njegovih pojavnosti, koje su prvobitno bile strane njegovom biću, i današnjih mana, moraće najpre da ga oslobodi od stranih podstrekača ovih pojavnosti i mana. Bez najjasnijih spoznavanja problema rase a time i pitanja Jevreja ne može više da usledi ponovni uspon nemačke nacije. Rasno pitanje daje ne samo ključ za svetsku istoriju već i za ljudsku kulturu uopšte.

6. Uvrštavanje široke mase našeg naroda, koja danas stoji u internacionalnom lageru, u nacionanlu narodnu zajednicu ne znači odricanje od zastupanja

opravdanih interesa sloja. Interesi sloja i zanimanja, koji se razilaze, nemaju isti značaj sa cepanjem klasa, već su razumljiva posledična pojava našeg ekonomskog života. Grupiranje po zanimanju se ni na koji način ne suprotstavlja stvarnoj narodnoj zajednici, jer ova počiva na jedinstvu narodnosti u svim onim pitanjima, koja se tiču te narodnosti po sebi. Uvrštavanje sloja koji je postao klasa, u narodnu zajednicu ili i samo u državu se ne vrši spuštanjem viših klasa već uzdizanjem nižih. Nosilac ovog procesa ne može nikad ponovo biti viša klasa, već niža, koja se bori za svoju ravnopravnost. Današnje građanstvo nije uvršteno u državu merama plemstva, već sopstvenom odlučnošću pod sopstvenim vođstvom. Nemački radnik se neće uzdići u okvir nemačke narodne zajednice obilaznim putem slabasnih scena bratimljenja, već svesnim podizanjem

njegovog socijalnog i kulturnog položaja, toliko dugo, dok najvažnije razlike ne mogu da važe kao potisnute. Pokret, koji kao cilj postavlja ovaj razvoj, će pri tom u prvom redu morati da svoju privrženost izvuče iz tabora radnika. On može da posegne natrag za inteligencijom u onoj meri samo, u kojoj je ona ovaj cilj kom se teži, već bez ostatka shvatila. Ovaj proces preobražaja i približavanja se neće završiti za deset ili dvadeset godina, već, prema iskustvu, obuhvata mnoge generacije. Teška prepreka približavanja današnjeg radnika nacionalnoj narodnoj zajednici ne leži u zastupanju interesa njegovog sloja, već u njegovom internacionalnom vođstvu i usmerenju, neprijateljskom narodu i otadžbini. Isti sindikati, vođeni fanatično nacionalno u političkim i narodnim stvarima, bi milione radnika učinili najvrednijim članovima njihove narodnosti, bez obzira na borbe koje se vode do pojedinosti, u čisto ekonomskim interesima. Pokret koji nemačkog radnika na najčasniji način želi da povrati njegovom narodu i otme internacionalnom ludilu, mora da napravi najoštrij front protiv shvatanja, koje vlada pre svega u preduzimačkim krugovima, i koje pod narodnom zajednicom podrazumeva ekonomsko udruženje zaposlenih bez otpora poslodavcu, i koje želi da u svakom pokušaju same zaštite opravdanih ekonomskih egzistencijalnih interesa radnika vidi napad na narodnu zajednicu. Zastupanje ovog shvatanja predstavlja zastupanje svesne

laži; narodna zajednica ne nameće dužnosti samo jednoj strani već i drugoj. Tako jedan radnik sigurno da greši protiv duha stvarne narodne zajednice, kad bez obzira na zajedničko dobro i postojanje nacionalne ekonomije, oslonjen na svoju moć, ucenjivački postavlja zahteve, kao što, međutim, jedan preduzimač slama ovu zajednicu, kada neljudskom i izrabljivačkom prirodom svog vođenja posla zloupotrebljava nacionalnu radnu snagu i iz njenog znoja stiče milione. On onda nema nikakvo pravo da se označi kao nacionalan, nikakvo pravo, da govori o narodnoj zajednici, već je egoistički nevaljalac, koji unošenjem socijalnog nezadovoljstva provocira kasnije borbe, koje ovako ili onako služe na štetu nacije. Rezervoar, iz kog mladi pokret treba da crpi svoje pripadnike, će dakle, u prvom redu biti masa naših posloprimača. To znači otrgnuti je od internacionalnog ludila, osloboditi je njene socijalne nevolje, lišiti je kulturne bede i prevesti u narodnu zajednicu kao zatvoren, vredan faktor, koji se oseća kao nacionalan i koji želi da bude nacionalan.

Ako se u krugovima nacionalne inteligencije nalaze ljudi sa najtoplijim srcima za njihov narod i njegovu budućnost, ispunjeni najdubljom uviđavnošću za značaj

borbe za dušu ove mase, onda su oni jako dobrodošli u redove ovog pokreta, kao vredna duhovna kiša. Ali zadobijanje izborne glasačke građanske stoke ne sme nikada da bude cilj ovog pokreta. On bi se u takvom slučaju opteretio masom, i prema svojoj celokupnoj svojstvenosti oslabio snagu pridobijanja širokih slojeva. Jer uprkos teoretskoj lepoti ideje zajedničkog vođenja najširih masa odozdo i odozgo već u okviru pokreta se tome ipak suprotstavlja činjenica, da se psihološkim uticajem na građanske mase mogu stvoriti manifestacije čak raspoloženja pa čak i proširi uvid, ali se ne mogu ukloniti karakterne osobine ili bolje reći mane, čiji je nastanak obuhvatao stoleća. Razlika u vezi obostranog kulturnog nivoa i obostrani stav po pitanjima ekonomskih stvari je za sada još toliko velika, da će se, čim prođe opojnost manifestacije, pojaviti kao prepreka. Ali konačno nije cilj, da se vrši raslojavanje u taboru po sebi nacionalnom, već da se zadobije antinacionalni. A ovo gledište je konačno, takođe merodavno za taktičku orijentaciju celog pokreta.

7. Ovaj jednostrani, ali time i jasni stav treba da se izrazi i u propagandi pokreta, a s' druge strane se opet i sam zahteva propagandističkim razlozima. Ako propaganda treba da bude efikasna za pokret, mora da se obrati samo jednoj strani, pošto je u drugom slučaju, uz različitost duhovnog predobrazovanja oba tabora koja dolaze u obzir, ili jedna strana ne bi razumela ili bi je druga odbila kao samu po sebi razumljivu i neinteresantnu. Čak ni način izražavanja i ton pojedinačno ne mogu da budu jednako efikasni za dva tako ekstremna sloja. Ako se propaganda odriče prvobitnosti načina izražavanja, ne nalazi put do osećaja široke mase. Ako nasuprot tome u reči i pokretu upotrebljava nezgrapnost osećanja mase i njenih ispoljavanja, onda će je takozvana inteligencija odbaciti kao sirovu i ordinarnu. Među stotinu takozvanih govornika ima jedva deset koji bi bili u stanju da podjednako efikasno danas govore pred publikom čistača ulica, bravara, čistača kanala itd. a sutra da drže predavanje sa, ako je potrebno, istim idejnim sadržajem pred auditorijumom visokoškolskih profesora i studenata. Ali među hiljadu govornika ima možda samo jedan jedini kome bi uspelo da govori istovremeno pred bravarima i visokoškolskim profesorima u formi, koja ne samo da odgovara i jednom i drugom delu u njihovoj prirodnoj sposobnosti, već takođe, na oba dela utiče podjednako efikasno ili ih čak zanosi do bučne bure odobravanja. Mora se međutim, uvek imati u vidu, da čak i najlepša ideja neke uzvišene teorije može u najvećem broju slučajeva da se širi preko niskih i najnižih duhova. Ne radi se o tome, šta genijalni stvaralac jedne ideje zamišlja, već o formi i uspehu sa kojima glasnici ove ideje nju predočavaju širokoj masi.

Jaka vrbujuća sila socijaldemokratije, čak celog marksističkog pokreta uopšte, najvećim delom je počivala na jedinstvu a time i jednostranosti publike kojoj se obraćala. Što su tobože ograničeniji, čak gluplji pri tom bili tokovi njihovih misli, utoliko lakše ih je prihvatila i prerađivala masa, čiji je duhovni nivo odgovarao onom iznesenom. Time se za ovaj novi pokret takođe pokazala jednostavna i jasna linija:

Propaganda po sadržaju i formi treba da se lati široke mase a njenu ispravnost treba meriti isključivo prema njenom delatnom uspehu. Na narodnoj skupštini

širokih slojeva ne govori najbolje onaj govornik, koji je duhovno najbliži prisutnoj inteligenciji, već onaj, koji orobi srce mase. Pripadnik inteligencije koji prisutvuje takvoj jednoj skupštini i koji uprkos vidljivom dejstvu govornika na donje slojeve, koje želi da zadobije, kritizira govor s' obzirom na duhovnu visinu, dokazuje potpunu nesposobnost

svog mišljenja i bezvrednost svoje ličnosti za mladi pokret. Za njega dolazi u obzir samo onaj intelektualac, koji već toliko ravnog shvata zadatak i cilj pokreta, da je naučio da delatnost i propagande procenjuje isključivo prema njenom uspehu a ne prema utiscima koje ona na njega lično ostavlja. Jer propaganda ne treba da služi zabavljanju ljudi koji su već po sebi nacionano nastrojani, već za zadobijanje neprijatelja naše narodnosti, ukoliko su oni naše krvi. Uopšte bi za naš mladi pokret trebalo oni tokovi misli, koje sam već kratko sažeo pod ratnom propagandom, da bude određujući i merodavni za prirodu i provođenje njegovog sopstvenog prosvetiteljskog rada. Da je ona bila ispravna, dokazao je njen uspeh.

8. Cilj političkog reformskog pokreta se nikad neće dostići prosvetiteljskim radom ili uticajem vladajućih sila, već samo zadobijanjem političke moći. Svaka ideja koja pokreće svet ima ne samo pravo, već obavezu, da sebi osigura ona sredstva, koja omogućuje sprovođenje svojih tokova misli. Uspeh je jedini zemaljski sudija prava ili ne-prava takvog jednog početka, pri čemu pod uspehom ne treba kao 1918., podrazumevati osvajanje moći po sebi, već dejstvo istog, korisno za narodnost. Tako se jedno državno carstvo ne može smatrati uspelim onda, kada, kako to danas misle nepromišljeni državni advokati u Nemačkoj, revolucionarima uspe da osvoje državnu vlast, već samo onda, kada u ostvarivanju namera i ciljeva nacije, koji su u osnovi takvog revolucionarnog delovanja, izranja više sreće nego pod propalom vladom. Nešto što se baš ne može tvrditi za nemačku revoluciju, kako se naziva razbojnički udar u jesen 1918. Ako bi zadobijanje političke moći predstavljalo pretpostavku za

praktično sprovođenje reformatorskih namera, onda pokret sa reformatorskim namerama mora da se od prvog dana svog postojanja oseća kao pokret mase a ne kao literarni klub za čajanke ili malograđansko kuglaško društvo.

9. Mladi pokret je prema svom biću i svojoj unutrašnjoj organizaciji antiparlamentaran, tj. on uopšte kao i u svojoj unutrašnjoj strukturi odbija princip određivanja majorita, po kome se vođa degradira samo na izvršioca volje i mišljenja drugih. Pokret i u pojedinačnom i u opštem zastupa princip neophodnog autoriteta vođe, u paru sa najvišom odgovornošću. Praktične posledice ovog principa u pokretu su sledeće:

Prvog predsednika jedne lokalne grupe postavlja sledeći viši vođa, on je odgovorni rukovodilac lokalne grupe. Svi odbori su njemu podređeni a ne obrnuto, On nekom odboru. Odbori za glasanje ne postoje, već samo radni odbori. Rad raspoređuje odgovorni rukovodilac, prvi predsednik. Isti princip važi za sledeću višu organizaciju, kotar, okrug ili župu. Vođa se uvek postavlja odozgo i istovremeno zaogrće neograničenim punomoćjem i autoritetom. Samo se vođa cele partije iz razloga zakonitosti društva, bira na generalnoj skupštini članova. On je, međutim, isključivi vođa pokreta. Svi odbori su njemu podređeni a ne on odborima. On

određuje ali time i nosi odgovor- nost na svojim leđima. On je na raspolaganju pripadnicima pokreta, da ga pred forumom novog izbora pozovu na odgovornost, da ga skinu sa dužnosti, ukoliko se on ogreši o principe pokreta ili loše služi njegovim interesima. Na njegovo mesto onda stupa novi čovek koji bolje zna, ali sa istim autoritetom i sa istom odgovornošću. Ko hoće da bude vođa, snosi kraj najvećeg neograničenog autoriteta i poslednju i najtežu odgovornost. Ko za to nije sposoban ili je suviše plašljiv da bi podneo posledice svog delovanja, nije za vođu. Samo heroj je pozvan za to. Napredak i kultura čovečanstva nisu proizvod majoriteta, već isključivo počivaju na genijalnosti i delotvornoj snazi ličnosti. Negovati je i dati joj njena prava je jedan od preduslova za ponovno osvajanje veličine i moći naše narodnosti. Ali time je pokret antiparlamentaran a čak i njegovo učešće u parlamentarnoj instituciji može samo da ima smisao delatnosti ka njenom razaranju, ka otklanjanju institucije, u kojoj treba da vidimo jednu od najtežih pojava propasti čovečanstva.

10. Pokret odlučno odbija svaki stav po pitanjima, koja su ili izvan okvira negovog političkog rada ili su za njega nevažna kao principijelno beznačajna. Njegov zadatak nije verska reformacija, već politička reorganizacija našeg naroda. On u obe veroispovesti vidi jednako vredne oslonce za postojanje našeg naroda i stoga se bori protiv onih partija koje žele da omalovaže ovaj osnov moralno-religioznog i moralnog učvršćenja tela našeg naroda do instrumenta njihovih partijskih interesa. Pokret, konačno ne vidi svoj zadatak u ponovnom uspostavljanju određene državne forme niti u borbi protiv neke druge, već u stvaranju onih principskih osnova, bez kojih trajno ne bi mogle da postoje ni monarhija ni republika. Njegova misija nije u osnivanju monarhije ili učvršćivanju republike, već u stvaranju germanske države. Pitanje spoljnog oblikovanja ove države, dakle njena kruna, nije od načelnog značaja, već je samo uslovljena pitanjima praktične svrhovitosti. Kod naroda, koji je upravo shvatio velike probleme i zadatke svog bitisanja, pitanja spoljnih formalnosti više neće voditi unutrašnjim borbama.

11. Pitanja unutrašnje organizacije pokreta je pitanje svrhovitosti a ne principa. Najbolja organizacija nije ona, koja između vodstva jednog pokreta i pojedinačnih pripadnika gura najveći, već ona koja gura najmanji posrednički aparat. Zato što je zadatak organizacije posredovanje određene ideje - koja s' početka uvek izmiče glavi pojedinca - mnoštvu ljudi, kao i kontrola njenog ostvarenja. Organizacija je tako po svemu i svačemu samo nužno zlo. Ona je u najboljem slučaju sredstvo svrhe, u najgorem slučaju sebi svrha. Pošto svet više stvara mehaničke prirode nego idejne, najčešće se lakše stvaraju forme organizacije nego ideje po sebi. Put svake ideje koja teži ostvarenju, posebno one reformatorskog karaktera je u grubim crtama sledeći:

Neka genijalna zamisao nastaje u mozgu čoveka koji se oseća pozvanim, da svoje saznanje prenese ostalom čovečanstvu. On propoveda svoje gledište i postepeno zadobija određeni krug pristalica. Ovaj postupak direktnog i ličnog prenošenja ideja jednog čoveka ostalim savremenikima je najidealniji i najprirodniji. Sa povećanim porastom pristalica nove nauke, za nosioca ideje se postepeno pokazuje

nemogućnost, da i dalje direktno deluje na bezbrojne pristalice, da ih vodi i rukovodi. U upravo onoj meri, u kojoj se usled rasta zajednice isključuje direktno i najkraće opštenje, dolazi do neophodnosti povezujućeg raščlanjivanja: idealno stanje se time završava, a na njegovo mesto stupa nužno zlo organizacije. Stvaraju se male podgrupe, koje, na primer kao lokalne grupe, u političkom pokretu predstavljaju zametke kasnije organizacije. Ova podela, ako ne treba da se izgubi jedinstvo nauke, sme uvek da se obavlja tek onda, kada autoritet duhovnog zasnivača i škole koju on obrazuje, može da važi kao nesumnjivo priznat. Geopolitički značaj centralnog središta pokreta se pri tom ne može preценiti. Samo prisustvo takvog jednog mesta, okruženog magičnim čarom jedne Meke ili Rima, može za dugo da pokloni pokretu onu snagu, koja se zasniva na unutrašnjem jedinstvu i priznavanju vrha koji reprezentuje to jedinstvo. Tako pri stvaranju prvih organizacionih zametaka ne sme da se nikada izgubi iz vida briga, da se značaj prvobitnog polaznog mesta ideje ne samo održi, vec da se uzdigne do nadmoćnog. Ovo uzdizanje idejne, moralne i stvarne nadmoći polazišta i vodeće tačke pokreta mora da se odvija upravo u onoj meri u kojoj bezbrojni nastali zamci pokreta zahtevaju nova udruživanja u organizacione forme...

Jer kao što rastući broj pojedinačnih pristalica i nemogućnost daljeg direktnog saobraćanja sa njima vode stvaranju najnižih udruženja, tako konačno bezbrojno umnožavanje ovih najnižih organizacionih formi prisiljava ponovno na viša udruženja, koja se politički mogu osloviti otprilike kao kotarski i okružni savezi. Kako je možda još uvek lako da se održi autoritet prvobitne centrale prema najnižim lokalnim grupama, tako će već biti teško, da se očuva ovaj stav prema višim organizacionim formama koje se sada ostvaruju. Ali to je pretpostavka za jedinstveno postojanje nekog pokreta a time i za sprovođenje neke ideje. Kada se konačno i ove veće podele na međučlanove ujedine u novije organizacione forme, povećava se dalje i teškoća, da se čak i prema njima osigura bezuslovni vodeći karakter prvobitnog osnivačkog mesta, njegove škole itd. Stoga se mehaničke forme organizacije smeju formirati samo u onoj meri, u kojoj se duhovni idejni autoritet centrale pojavljuje kao bezuslovno očuvan. Kod političkih tvorevina se ova garancija često može dati samo političkom moći.

Iz ovoga proizilaze sledeće smernice za unutrašnju izgradnju pokreta:

a) Koncentracija celokupnog rada najpre na jedno jedino mesto: Minhen. Obrazovanje zajednice nesumnjivo pouzdanih pristalica i stvaranje škole za kasnije širenje ideje. Zadobijanje neophodnog autoriteta za kasnije, preko što je moguće većih uspeha u ovom jednom mestu. Da bi se upoznali pokret i njegove vode, bilo je potrebno, ne samo da se uzdrma vera u nepobedivost marksističke nauke na jednom mestu, vidljivo za sve, već da se dokaže mogućnost jednog suprotnog pokreta.

b) Stvaranje lokalnih grupa tek onda, kad autoritet centralnog vodstva u Minhenu može da važi kao nesumnjivo priznat.

c) Stvaranje okružnih, kotarskih ili zemaljskih saveza sledi takođe ne samo prema potrebi po sebi, već nakon postizanja sigurnosti bezuslovnog priznavanja centrale. Dalje stvaranje organizacionih formi, međutim, zavisi od postojećih glava koje dolaze u obzir kao vođe.

Pri tom postoje dva puta:

a) Pokret raspolaže neophodnim finansijskim sredstvima za obrazovanje i stvaranje sposobnih lica za kasnije vođstvo. On onda koristi pri tom dobijeni materijal planski, prema stanovištu taktičke i ostale svrishodnosti. Ovaj put je lakši i brži; on zahteva međutim velika novčana sredstva, jer je ovaj vodeći materijal samo kao plaćen u mogućnosti da radi za pokret.

b) Pokret usled nedostatka novčanih sredstava nije u mogućnosti da postavi zaposlene vođe, već je najpre upućen na one koji rade bez odštete. Ovaj put je sporiji i teži. Vođstvo pokreta mora možda, da velike oblasti ostavi neiskorištenim, ukoliko se između pristalica ne postavi lice, sposobno i voljno da se stavi na raspolaganje vođstvu i da organizuje i vodi pokret u dotičnoj oblasti. Može se desiti, da se onda u velikim oblastima ne nađe niko, u drugim mestima, pak, da opet postoje dva ili čak tri približno isto sposobna. Teškoća koja leži u takvom razvoju, je velika i može se prevazići tek nakon mnogo godina. Ali je stalno i ostaje kao pretpostavka za stvaranje organizacione

forme, lice koje je sposobno za njeno vođstvo. Koliko je jedna armija u svim svojim organizacionim formama bezvredna bez oficira, toliko je politička organizacija bezvredna bez odgovarajućeg vođe. Za pokret je bolje da se propusti stvaranje lokalne grupe, negoli izopačenje njene organizacije, kada nedostaje vodeća ličnost, koja rukovodi i tera napred. Za samo vođstvo je potrebna ne samo volja i sposobnost, pri čemu se delatnoj i snazi volje ipak mora dati veći značaj nego genijalnosti po sebi, a

najvredniji je spoj sposobnosti, odlučnosti i ustrajnosti.

12. Budućnost pokreta je uslovljena fanatizmom, čak nestrpljivošću sa kojom ga njegove pristalice zastupaju kao jedino ispravan i ističu ga nasuprot tvorevinama slične vrste. Najveća je greška verovati da se snaga jednog pokreta povećava ujedinjavanjem sa nekim drugim, slično uređenim. Svako povećanje na ovakvom putu najpre, naravno, znači povećanje spoljnjeg obima a time u očima površnog posmatrača, i moći, a ustvari preuzima samo klice unutrašnjeg slabljenja, koje kasnije počinje da deluje. Jer ma šta da se uvek može reći o istovrsnosti dva pokreta, u stvarnosti ona ipak nikad nije prisutna. Jer u drugom slučaju praktično ne bi bilo dva, već samo jedan pokret. A sasvim je svejedno u čemu leže razlike - pa bile one zasnovane samo na različitim sposobnostima vođstva - one postoje.

Prirodnom zakonu svakog razvitka, međutim, ne odgovara spajanje dve ne baš iste tvorevine, već pobeda jače i gajenje moći i snage pobednika, koje je omogućeno jedino borbom, koja je ovim uslovljena. Ujedinjavanjem dve približno jednake političke partijske tvorevine mogu proizići trenutne prednosti, na duže je ipak svaki ovaj uspeh, ostvaren na ovaj način, uzrok unutrašnjih slabosti koje kasnije nastupaju. Veličina jednog pokreta se osigurava isključivo nesputanim razvojem njene unutrašnje moći i njenim stalnim povećanjem do konačne pobede nad svim konkurentima. Da, može se reći, da njegova moć a time i njegova životna

opravdanost uopšte, rastu samo onoliko dugo, dok on kao pretpostavku svog nastanka priznaje princip borbe, i da je prekoračio vrhunac svoje moći u istom trenutku, u kom se potpuna pobjeda priklonila njegovoj strani. Prema tome, za jedan pokret je korisno samo ako teži ovoj pobjedi u formi, koja vremenski ne vodi trenutnom uspehu, već koja mu dug put trajanjem borbe, prouzrokovanim obaveznom nestrpljivošću, poklanja takođe dugi rast. Pokreti, koji svoj rast zahvaljuju samo takozvanom ujedinjavanju sličnih tvofevina, dakle svoju snagu kompromisirna, su poput biljaka iz staklenika. Oni pucaju na visoko, samo im nedostaje snaga da prkose vekovima i da odole teškim burama. Veličina svake snažne organizacije kao otelotvorenja neke ideje na ovom svetu leži u religioznom fanatizmu, tako što se ona, netrpeljiva prema svemu drugom, probija, fanatično ubeđena u sopstveno pravo. Kad je neka ideja po sebi ispravna i naoružana na takav način, prihvata borbu na ovoj zemlji, ona je nepobediva, i svaki progon vodi samo njenoj unutrašnjoj snazi. Veličina hrišćanstva ne leži u pokušanim uporednim raspravama sa otprilike slično oblikovanim filozofskim mišljenjima antike, već u neumoljivom fanatičnom objavljivanju i zastupanju sopstvene nauke. Prividna prednost, koju pokreti dostižu udruživanjem, obilno se postiže stalnim rastom moći nauke koja ostaje nezavisna, koja sama brani sebe i svoje organizacije.

13. Pokret treba u principu tako da odgaja svoje članove, da oni u borbi ne sagledavaju ne nešto nemarno odgojeno već ono za čim sami treba da i teže. Oni prema tome ne treba da se boje neprijateljstva protivnika, već da ga osećaju kao pretpostavku za opravdanost sopstvenog života. Ne treba da se boje mržnje neprijatelja naše narodnosti i našeg pogleda na svet, i njenih ispoljavanja, već da čeznu za njom. U ispoljavanja ove mržnje spadaju, međutim, i laž i kleveta. Onaj koga u jevrejskim novinama ne pobijaju, dakle ne kleveću i ne opanjkavaju, nije pošten Nemač niti pravi nacionalsocijalist. Najbolje merilo vrednosti njegovog uverenja, iskrenosti njegovog ubeđenja i snage njegovog htenja je neprijateljstvo koje mu donosi smrtni neprijatelj našeg nafoda. Pristalicama pokreta i, u širem smislu, celom narodu se uvek iznova mora ukazivati na to da Jevrejin u svojim novinama stalno laže, i da je čak jedna jednokratna istina određena samo za pokrivanje veće krivotvorine, pa je time sama, opet, željena neistina. Jevrejin je veliki majstor u laganju, u laži i obmani su njegova oružja u borbi. Svaka jevrejska kleveta i svaka jevrejska laž su ožiljak časti na telu naših boraca. Onaj koga najviše opanjkavaju, taj nam je najbliži, a onaj koga najsmrtnije mrze, taj je naš najbolji prijatelj. Ko ujutru zgrabi jevrejske novine i u njima ne vidi sebe oklevetanog, nije korisno upotrebio prokleti dan; jer da je bilo tako, Jevrejin bi ga proganjao, klevetao, psovao, prljao. A samo onaj ko se najefikasnije protivi ovom smrtnom neprijatelju naše narodnosti i svakog arijeuskog čovečanstva i kulture, može da očekuje, da klevete ove rase, a time i borbu ovog naroda vidi uperene i protiv sebe. Kad ovi principi potpuno ovladaju našim pristalicama, pokret će postati nepokolebljiv i nepobediv.

14. Pokret treba da pospešuje poštovanje ličnosti svim sredstvima; nikad ne treba da zaboravi da je u ličnoj vrednosti svega ljudskog, da je svaka ideja i svako ostvarenje rezultat stvaralačke moći čoveka, a da divljenje pred veličinom ne predstavlja samo čin zahvalnosti prema njoj, već takođe obavlja ujedinjujuću traku oko onoga koji se zahvaljuje. Ličnost se ne može zameniti; to naročito ne onda kad ne otelotvoruje mehanički već kulturno – stvaralački element. Koliko se malo može zameniti slavni majstor a neki drugi preuzeti završavanje njegove polugotove ostavljene slike, toliko se malo može zameniti veliki pisac i mislilac, veliki državnik i veliki vojskovođa. Jer je njihova delatnost uvek u oblasti umetnosti; ona nije mehanički naučena, već urođena boljom milošću. Najveći preokreti i dostignuća na ovoj zemlji, njena najveća kulturna ostvarenja, besmrtna dela u oblasti umetnosti itd., ona su zauvek nerazdvojno vezana sa imenom, i reprezentuje se njime. Odricanje uzdizanja velikog duha znači gubitak beskrajne moći koja struji iz imena svih velikih ljudi i žena. To najbolje zna Jevrejin. Upravo on, čije su veličine velike samo u razaranju čovečanstva i njegove kulture, brine za idolopokloničko divljenje njima. Jedino poštovanje naroda za njihove sopstvene duhove pokušava da prikaže kao nedostojno i daje mu pečat "kulta ličnosti".

Čim je neki narod toliko plašljiv da podleže ovoj jevrejskoj drskosti i bezobrazluku, odriče se velike moći koju poseduje, jer ova ne počiva na poštovanju pred masom, već u obožavanju genija i uzdizanju i izgradnji na njemu. Kad se ljudska srca slamaju i ljudske duše očajavaju, iz sumraka prošlosti ih gledaju veliki pobednici nevolje i brige, poniženja i bede, duhovne neslobode i telesne prinude, i očajnom smrtniku pružaju svoje večne ruke!

Ijao narodu koji se stidi da ih prihvati!

* * *

U prvo vreme nastanka našeg pokreta ni zbog čega nismo toliko patili koliko zbog beznačajnosti i nepoznavanja našeg imena. Najteže u tom dobu, kada se često susretalo samo šest, sedam i osam lica da bi saslušalo reči govornika, je bilo, u tom malom krugu probuditi i održati veru u veliku budućnost pokreta. Misli se da se šest ili sedam muskaraca, samo bezimenih, jadnih sirotana; udružuje sa namerom, da stvore pokret kome bi jednom trebalo da uspe ono što do sada nije uspevalo snažnim, velikim masovnim partijama, ponovna izgradnja nemačkog Rajha povećane moći i sjaja. Da su nas tada napali, čak da su nas i samo ismejali, bili bismo srećni u oba slučaja. Jer ono što je najviše pritiskalo je bilo samo potpuno nezapažanje, koje smo tada nalazili i zbog kog sam ja tada najviše patio.

Kad sam stupio u krug nekoliko ljudi, nije moglo biti reči ni o partiji ni o pokretu. Već sam opisao moje utiske povodom mog prvog susreta sa ovom malom tvorevinom. U nedeljama koje su tada sledile imao sam vremena i prilike da prostudiram isprva nemoguću pojavu te takozvane partije. Slika je, blagi bože, bila teskobno depresivna. Nije postojalo ništa, već skoro baš ništa. Ime partije, čiji je odbor praktično predstavljao celo članstvo, jer ovako ili onako bilo ono, protiv čega je ona pokušala da se bori, parlament u malom. I ovde je vladalo glasanje, i dok su veliki parlamenti mesecima do promuklosti vikali iz sveg glasa, ali bar o većim

problemima, u ovom malom krugu je dolazilo do beskrajnih dijaloga već o odgovoru na srećno pristiglo pismo!

Javnost o tom svemu naravno nije znala ništa. Nijedan čovek u Minhenu nije poznao partiju ni po imenu, osim njenih par pristalica i nekolicine poznanika istih. Svake srede se u jednom minhenskom kafeu održavala takozvana sednica odbora, jednom nedeljno govorno veče. Pošto je celokupno članstvo "pokreta" u početku bilo zastupljeno u odboru, lica su, naravno, uvek bila ista. Sada se moralo raditi na tome, da se mali krug konačno razbije, zadobiju nove pristalice, ali pre svega da se po svaku cenu razglasi ime pokreta. Pri tom smo se poslužili sledećom tehnikom:

Svakog meseca, kasnije svakih četrnaest dana smo pokušavali da održimo "skupštinu". Pozivnice za nju su bile pisane pisaćom mašinom ili delom i rukom na ceduljama i prvih puta smo ih mi sami delili - odnosno raznosili. Svak se obraćao svom krugu poznanika da bi pokrenuo jednog ili drugog, da poseti neku od ovih priredbi. Uspeh je bio bedan. Još se sećam, kako sam jednom u to vreme sam razneo oko osamdeset ovakvih cedulja, i kako smo onda uveče čekali mase naroda koje je trebalo da dođu. Sa jednočasovnim zakašnjenjem je "predsedavajući" najzad morao da otvori "skupštinu". Opet nas je bilo sedam ljudi, stara sedmorica. Prešli smo na to da dajemo da se pozivne cedulje napišu i umnože na mašini u jednoj minhenskoj prodavnici pisaće robe. Uspeh se kod sledeće skupštine sastojao u nekolicini slušalaca više. Tako je broj polako rastao sa jedanaest na trinaest, konačno na sedamnaest, dvadeset tri, trideset četiri slušaoca. Sasvim malim količinama sakupljenog novca u krugu nas sirotana, pribavljena su sredstva, da najzad možemo da damo da se najavi skupština, oglasom u tada nezavisnom "Minhenskom posmatraču", u Minhenu. Uspeh je ovog puta bio zbilja zadivljujući. Sazvali smo skupštinu u minhenskom podrumu Rofbrojhaus-a (da se ne pomeša sa svečanom salom minhenskog Rofbrojhaus-a), maloj sali sa prostorom koji prima tačno sto trideset osoba. Meni samom se prostorija činila kao velika hala, i svako od nas je strahovao

da li će uspeti, da dotične večeri ljudima ispunimo "moćnu" zgradu. U sedam sati je bilo prisutno sto jedanaest osoba i skupština je otvorena. Jedan minhenski profesor je držao glavni referat, a ja sam kao drugi trebalo da govorim po prvi put javno. Tadašnjem prvom predsedniku partije, gospodinu Rareru, je cela stvar izgledala kao velika vratolomija. Inače, sigurno čestiti gospodin je bio ubeđenja, da bih ja svakako mogao sve drugo, samo ne da govorim. Od ovog mišljenja se nije mogao odvratiti ni u buduću.

Stvar je ispala drugačije. Na toj prvoj skupštini, kojoj se trebalo obratiti javno, bilo mi je dozvoljeno da govorim dvadeset minuta. Govorio sam trideset minuta i ono što sam ranije, ne znajući ni na koji način, jednostavno intimno osetio, sada se dokazalo u stvarnosti: umeo sam da govorim! Nakon trideset minuta su ljudi u maloj prostoriji bili naelektrisani a oduševljenje se najpre ispoljilo u tome, što je moj apel na požrtvovanje

prisutnih doveo do priloga od tri stotine maraka. Time nam je skinuta velika briga. Finansijsko ograničenje je u to doba bilo tako veliko, da nismo imali nikakve mogućnosti da štampano načela pokreta ili čak da izdajemo letke. Sada je

postavljena osnova za mali fond, iz kog se onda moglo plaćati bar ono najnužnije i najoskudnije. Ali, i u drugom pogledu uspeh ove prve veće skupštine je značajan. Tada sam počeo da odboru dovodim izvestan broj svežih mladih snaga. Za vreme mog dugogodišnjeg vojskovanja sam upoznao veći broj vernih drugova, koji su polako počeli da na osnovu mog nagovora stupaju u pokret. To su bili samo delatni mladi ljudi, naviknuti na disciplinu, koji su od službovanja odrastali na principu: nemoguće nije ništa, i sve se može kad se hoće.

Koliko je takav priliv nove krvi bio neophodan, mogao sam sam da spoznam već nakon nekoliko nedelja saradnje. Tadašnji prvi predsedavajući partije, gospodin Rarer, je u stvari bio novinar, i kao takav sigurno opsežno obrazovan. Ipak je za jednog partijskog

vođu imao izvanredno težak teret: nije bio govornik za mase. Ma koliko do krajnosti savestan i tačan bio njegov rad po sebi, ipak mu je nedostajao - možda upravo zbog pomanjkanja govorničkog talenta - veći polet. Gospodin Dreksler, tada predsedavajući lokalne grupe Minhen, je bio jednostavan radnik, kao govornik takođe malo značajan, uostalom, međutim, nikakav vojnik. Nije služio vojsku, ni za vreme rata nije bio vojnik, tako da je njemu, koji je po celom svom biću bio slabašan i nesiguran, nedostajala jedina škola koja je mogla da uspe, da od nesigurnih i mekih priroda napravi muškarce. Tako oba čoveka nisu bila izrezana od drveta koje bi ih osposobilo, ne samo

da u srcu nose fanatičnu veru u pobedu pokreta, već i da postojanom energijom volje i, ako je potrebno, najbrutalnijom bezobzirnošću otklone otpore koji bi hteli da stanu na put usponu nove ideje. Za to su odgovarala samo bića, u kojima su se ujedinili duh i telo one vojničke vrline, koje bi se možda najbolje mogle označiti ovako:

Okretan kao hrtovi, žilav kao koža, čvrst kao Krupov čelik.

Ja sam sam tad još bio vojnik. Moja spoljašnjost i unutrašnjost su se brusili skoro šest godina, tako da su me u ovom krugu isprva doživljavali kao stranaca. I ja sam zaboravio izreku: To ne može, ili to neće moći; na to se sme odlučiti, to je još previše opasno itd. Jer je stvar naravno bila opasna. 1920. je u mnogim oblastima Nemačke jednostavno bila nemoguća nacionalna skupština koja bi se usudila, da svoj apel uputi širokim masama i da javno pozove na posetu. Učesnici na takvoj nekoj su bili rasterivani krvavih glava i progonjeni. Mnogo, naravno, nije trebalo za takvu majstoriju: ipak je najveća takozvana građanska masovna skupština uobičavala da se razbeži pred tucetom komunista i da pobegne kao zečevi pred psom. Ipak, ma kako da su se crveni malo obazirali na takav građanski trač-klub, čiju su unutrašnju bezazlenost a time i ne-opasnost za sebe bolje poznavali negoli njegove članove, ipak su bili odlučni da svim sredstvima srede pokret koji im se učini opasnim. Najefikasniji u takvim slučajevima je ipak u svako doba bio teror, sila. Ali najomraženiji je marksističkim narodnim varalicama morao biti pokret, čiji bi izraziti cilj bio zadobijanje one mase koja je do tada stajala u isključivoj službi međunarodnih marksističkih jevrejskih i berzanskih partija. Već i naslov "Nemačka radnička partija" je delovao razdražujuće. Tako se lako može zamisliti, da bi u prvoj pogodnoj prilici započelo razračunavanje sa marksističkim podstrekačima, tad još pijanim od pobeđe.

U malom krugu tadašnjeg pokreta su ljudi imali izvestan strah od takve jedne borbe. Želelo se da se što manje stupa pred javnost, iz straha da se ne bude potučen. Prva velika skupština je u duhu već viđena razbijenom, a pokret možda za uvek sređenim. Ja sam bio u teškom položaju sa svojim shvatanjem, da se ova borba ne bi smela izbeći, već da bi joj trebalo izaći u susret i stoga nabaviti ono oružje koje bi jedino osiguravalo zaštitu od sile. Teror se ne slama duhom već terorom. Uspeh prve skupštine je u tom pravcu ojačao moj položaj. Dobili smo hrabrost za drugu, već nešto veću. Otprilike u oktobru 1919. održana je u Eberlbroj-podrumu druga veća skupština. Tema: Brest-Litovsk i Versaj. Kao govornici su nastupila četiri gospodina. Ja sam sam govorio skoro jedan sat, a uspeh je bio veći nego kod prve manifestacije. Broj posetilaca se popeo na preko sto trideset. Pokušaj ometanja su moji drugovi ugušili odmah u početku. Izazivači nemira su izleteli niz stepenice rascopanih glava.

Četrnaest dana nakon toga održana je sledeća skupština u istoj sali. Broj posetilaca se popeo na preko sto sedamdeset - dobra popunjenost prostora. Ja sam ponovo govorio, i opet je uspeh bio veći nego kod prethodne skupštine. Ja sam tražio veću salu. Najzad smo našli jednu takvu na drugom kraju grada, u "Nemačkom Rajhu" u Danau-ulici. Prva skupština u novom prostoru je bila slabije posećena negoli prethodna: tačno sto četrdeset osoba. U odboru je nada ponovo počela da opada i večiti sumnjičavci su verovali da se uzrokom loše posete može smatrati prečesto ponavljanje naših

"manifestacija". Bilo je žestokih sukoba, u kojima sam ja zastupao gledište, da bi grad od sedamsto hiljada stanovnika morao da podnese ne samo svakih četrnaest dana jednu već svake nedelje deset skupština, da ne bi trebalo dopustiti da nas zbune protivudarci, da je put kojim smo udarili, ispravan, i da ranije ili kasnije uz stalno istu upornost mora doći uspeh. Uopšte je celo to doba u zimu 1919/20 bilo jedna jedina borba, da se ojača poverenje u pobedničku silu mladog pokreta i da se uspe do onog fanatizma, koji onda kao vera može da pomera planine.

Sledeća skupština u istoj sali mi je opet dala za pravo. Broj posetilaca se popeo na preko dvesta, spoljni kao i finansijski uspeh sjajan. Terao sam da se odmah zakaže sledeća priredba. Ona je održana jedva četrnaest dana kasnije, a broj slušalaca se popeo na preko dvesta sedamdeset lica. Četrnaest dana kasnije po sedmi put smo sazvali pristalice i prijatelje mladog pokreta, a isti prostor je sad već više teško mogao da primi ljude, bilo ih je preko četristo. U to vreme je usledilo unutrašnje formiranje mladog pokreta. Pri tom je u malom krugu poneki put bilo više ili manje žučnih rasprava. Sa različitih strana - kako danas, tako već onda - je kritikovana oznaka mladog pokreta kao partije. Ja sam u takvom shvatanju uvek video samo dokaz za praktičnu nesposobnost i duhovnu niskost dotičnih. To su bili i stalno jesu ljudi koji ne

mogu da razlikuju spoljašnje od unutrašnjeg, i koji vrednost pokreta pokušavaju da procene prema nazivima koji zvuče što je moguće oholije, pri čemu na svu nesreću najviše mora da trpi rečnik naših praotaca. Tada je bilo teško da ljudi shvate, da je svaki pokret, ukoliko ne postigne pobedu svojih ideja a time i svoj cilj, partija, pa iako i po hiljadu puta sebi pripisuje drugo ime.

Kad neki čovek želi da praktično sprovede neku hrabru zamisao, čije ostvarenje izgleda korisno u interesu njegovih bližnjih, onda će on najpre potražiti pristalice

koji su spremni da zastupaju njegove namere. A ako bi se ova namera sastojala samo u tome da uništi trenutno postojeće biće partije, da se dokrajči razbijanje, onda su zastupnici ovog gledišta i glasnici ove odluke takođe samo partija, toliko dugo, dok se cilj ne postigne. Cepidlačenje je i zavaravanje je, kad neki zaostali narodni teoretičar, čiji su praktični uspjesi u obrnutom odnosu sa njegovom mudrošću, uобрази da promeni karakter koji svaki mlad pokret poseduje kao partija, izmenom njegovog naziva. Naprotiv. Ako je nešto ne-narodno, onda je to ovo razbacivanje posebno starogerman- skim izrazima, koji niti pasuju u današnje doba niti predstavljaju nešto određeno, već lako mogu da dovedu dotle, da se značaj pokreta vidi u spoljnjem jezičkom blagu istog. Ali to je prava nepodopština koja se danas može posmatrati bezbroj puta. Uopšte sam već tada a i u budućnosti morao uvek iznova da upozoravam na one nemačko -nenarodne putujuće školare, čije je pozitivno dejstvo uvek jednako nuli čija se uobrazilja jedva može nadmašiti. Mladi pokret je morao i mora da se čuva priliva ljudi, čija je jedina preporuka najčešće u njihovoj izjavi da su se već trideset ili četrdeset čak godina borili za istu ideju. Ali ko je četrdeset godina nastupao za jednu takozvanu ideju, ne osvojivši čak ni najmanji uspeh, čak ne sprečivši pobedu suprotne strane, dobio je dokaz istine za sopstvenu nesposobnost u četrdesetogodišnjoj delatnosti. Opasnost je pre svega u tome, da takve prirode ne žele da se uključe u pokret kao članovi, već trabunjaju o vodećim krugovima, u kojima jedino mogu da na osnovu svoje prastare delatnosti vide odgovarajuće mesto za dalje delovanje. Ali jao, ako se takvim ljudima preda pokret! Koliko god malo neki poslovni čovek, koji je u četrdesetogodišnjoj delatnosti konsekvantno uništavao veliki posao, bio sposoban kao zasnivač novog, toliko malo neki narodni Metuzalem, koji je upravo u to doba propovedao veliku ideju i doveo je do propasti, odgovara u vodstvo novog, mladog pokreta!

Inače samo mali deo ovih ljudi dolazi u novi pokret, da bi mu služili i da bi koristili ideju nove nauke, u najvećem broju slučajeva, međutim, da bi pod njegovom zaštitom i preko mogućnosti koje nudi, još jednom unesrećili čovečanstvo svojim idejama. A kakve su to ideje, može se samo teško reprodukovati. Karakteristično kod ovih priroda je to da sanjare o starogermanskom junaštvu, o prastarom dobu, kamenim sekirama, koplju i štitu, a u stvarnosti su najveće kukavice koje čovek može da zamisli. Jer isti ljudi, koji mlataraju po vazduhu staronemačkim limenim mačevima, a preparirana medveđa koža sa rogovima bika iznad bradate glave, za sadašnjost propovedaju samo borbu duhovnim oružjem i beže što brže od svake komunističke gumene palice. Potomstvo će imati malo podsticaja da oveliča herojski život ovih bradonja u nekom novom epu... Ove ljude sam upoznao previše dobro, a da pred njihovim bednim glumatanjem ne bih osetio najdublje gađenje. A na široke mase oni deluju smešno i Jevrejin ima sve razloge da štiti ove narodne komedijaše, da ih čak pretpostavlja stvarnim borcima za buduću nemačku državu. Pri tome su ovi ljudi još bezmerno uobraženi, hoće da, uprkos svim dokazima svoje potpune nesposobnosti, sve bolje razumeju i postaju prava muka za ispravne i časne borce, čije junaštvo nije samo u prošlosti izgledalo dostojno poštovanja, već koji se trude da i potomstvu daju istu sliku svojim delovanjem. Često se i samo teško može razlikovati, ko od ovih ljudi deluje iz unutrašnje gluposti ili nesposobnosti, ili ko samo tako radi iz određenih razloga. Naročito kod takozvanih

religioznih reformatora na staronemačkoj osnovi stalno imam osećaj, kao da su ih poslale one sile, koje ne žele ponovni uspon našem narodu. Jer njihova celokupna delatnost ipak odvodi narod od zajedničke borbe protiv zajedničkog neprijatelja, Jevrejina, da bi umesto toga potrošili njegove snage na koliko besmislene toliko nesrećne unutrašnje religijske sukobe. A upravo iz tih razloga je neophodno uspostavljanje snažne centralne snage u smislu bezuslovnog autoriteta vođstva u pokretu. Samo njome se može osujetiti posao takvih razornih elemenata. Svakako se iz tog razloga i u krugovima ovih narodnih Ahasvera mogu naći najveći neprijatelji jedinstvenog, snažno vođenog i upravljano pokreta. Oni u pokretu mrze moć koja sprečava njihovu nepodopštinu.

Nije se uzalud mladi pokret utvrdio na određenom programu i pri tom nije upotrebio reč "narodni". Pojam narodni usled svoje pojmovne neograničenosti nije moguć osnov za neki pokret i ne nudi merilo za pripadnost nekorn takvom. Što se ovaj pojam praktično teže može definisati, više raste mogućnost da se na njega pozove. Uvođenje tako neodredivog i tako mnogostruko objašnjivog pojma u političku borbu vodi ukidanju svake snažne borbene zajednice, pošto ona ne podnosi da se pojedincu prepusti određivanje same njegove vere i htenja. Sramno je šta se sve danas pravi od reči "narodni", koliko ljudi ima sopstvene predstave o tom pojmu. Poznati profesor u Bavarskoj, slavni borac oružjem i bogat isto tako duhovnim uspesima puta ka Berlinu, izjednačava pojam narodni sa monarhističkom orijentacijom. Učena glava je, naravno, sada zaboravljala da identitet naših nemačkih monarhija iz prošlosti bliže objašnjava današnjim narodnim shvatanjem. Bojim se, takođe, da bi ovo teško uspelo gospodinu. Jer se ne može ni zamisliti nešto nenarodnije nego što je većina nemačkih monarhističkih državnih tvorevina. Da je bilo drugačije, one nikad ne bi nestale ili bi pak njihov nestanak dao dokaz za neispravnost narodnog pogleda na svet. Tako svako tumači ovaj pojam upravo onako kako ga razume. Ali kao osnova za politički borbeni pokret ne može doći u obzir ovakva raznolikost rnišljenja. Pri tom uopšte ne želim da uzmem u obzir nesnalažljivost i posebno nepoznavanje narodne duše ovih narodnih mesijskih prethodnika dvadesetog veka. Oni su dovoljno ilustrovani podsmehom, sa kojim ih tretira levica. Pušta ih se da

brbljalju i ismeva ih se. A onaj kome na ovom svetu ne uspe da ga protivnici mrze, ne čini se više mnogo vrednim kao prijatelj. A i tako prijateljstvo ovih ljudi ne samo da je bilo bezvredno za naš mladi pokret, već uvek samo štetno, i uvek je bilo i glavni razlog, zašto smo najpre izabrali ime "partija" - smeli smo da se nadamo da bismo već i samo time rasterali čitav čopor ovih narodnih mesečara, i zato smo se, kao drugo, označili kao Nacional-socijalistička nemačka radnička partija. Prvi izraz nam je udaljio zanesenjake starinom, ljude reči i površna lupetala izreka takozvane "narodne ideje", drugi nas je međutim, oslobodio čitave pratnje vitezova sa "duhovnim mačem", svih kukavica, koji su "duhovno oružje" držali kao zaštitni štit pred svojim stvarnim kukavičlukom.

Samo se po sebi razume, da smo u vremenu nakon toga najteže napadani naročito od ovih poslednjih, naravno ne fizički, već perom jedino, pošto se ovo i ne može očekivati drugačije od takvog narodnog gušćjeg pera. Za njih bi naš princip "Ko nam se suprotstavi silom, od toga ćemo se odbraniti silom" imao u sebi nešto jezivo.

Oni su nam prebacivali ne samo sirovo obožavanje gumene palice, već najjače nedostatak duha po sebi. Da na narodnoj skupštini može da se učutka jedan Demosten, samo ako pedeset idiota, oslonjeni na svoj jezik i svoje pesnice, ne žele da mu dopuste da govori, svakako ni najmanje ne dira takvog jednog šarlatana. Urođeni kukavičluk mu ne dopušta da ikad dospe u takvu opasnost. Jer on ne radi "bučno" i "nametljivo", već u "miru". Ni danas ne mogu dovoljno da opominjem naš mladi pokret da ne dospe u mrežu ovih takozvanih "tihih radnika". Oni su ne samo kukavice, već stalno i nemalice i dangube. Čovek koji zna stvar, poznaje datu opasnost, svojim očima vidi mogućnost za pomoć, ima prokletu dužnost i obavezu, da ne radi u "tišini" već da pred celokupnom javnošću nastupa protiv zla i zalaže se za njegovo izlečenje. Ako to ne radi, onda je nemaran, bedan slabić koji zakazuje ili iz kukavičluka ili iz lenjosti i nesposobnosti. Veliki deo ovih "tihih radnika", međutim, najčešće radi samo tako, kao da bog ma šta zna. Svi oni ne znaju ništa, a pokušavaju da ceo svet prevare svojim majstorijama; oni su lenji, ali sa svojim navodnim "tihim" radom bude utisak jedne koliko enormne toliko neumorne delatnosti, jednom rečju oni su varalice, političke spekulantske prirode koje mrze častan rad drugih. Čim se takav narodni leptir pozove na vrednost "tišine", možemo se kladiti hiljadu prema jedan, da on u njoj ne proizvodi, već krade od plodova rada drugih. Uz to još dolaze arogancija, uobraženje i drskost, sa kojima ova praktično lenstvujuća, nepoštena fukara napada rad drugih, pokušava da ga od glave do pete iskritizira i tako u stvari pomogne smrtnom neprijatelju našeg naroda. Svaki poslednji agitator, koji ima hrabrosti, da stojeći za stolom među svojim protivnicima, muški i otvoreno zastupa svoje gledište, pruža više od hiljade ovih lažljivih, zlobnih podmuklica. On će sigurno moći da obrati jednog ili dugog i zadobije ga za pokret. Njegov učinak će se moći ispitati i utvrditi na uspehu efikasnosti njegovog dela. Samo, plašljive varalice, koje svoj rad hvale u "tišini" pa se dakle zaogrcu u mantil anonimnosti, koju treba prezirati, ne vrede ništa i mogu se u pravom smislu reći smatrati trutovima pri ponovnom uzdizanju našeg naroda.

Početkom 1920. terao sam da se održi prva sasvim velika masovna skupština. Došlo je do različitih mišljenja o tome. Neki vodeći članovi partije su stvar smatrali mnogo preuranjenom a time i kobnom prema dejstvu. Crvena štampa je počela da se bavi nama, i mi smo bili dovoljno srećni da postepeno zadobijamo njihovu mržnju. Počeli smo da nastupamo na drugim skupštinama kao govornici u diskusiji. Naravno da su svakog od nas vikom odmah sprečavali da nešto kaže. Ali uspeha je ipak bilo. Upoznali su nas, i upravo u onoj meri, u kojoj se produbljivalo ovo saznanje, rasla je i nenaklonost i bes protiv nas. Tako smo, dakle, mogli da se nadamo, da ćemo kod naše prve velike masovne skupštine u najvećem obimu primiti posetu naših prijatelja iz crvenog tabora.

I meni je bilo jasno da je verovatnoća razbijanja bila velika. Samo, borba se morala izneti, ako ne sada onda nekoliko meseci kasnije. Bilo je potpuno na nama da već prvog dana ovekovečimo pokret slepim, bezobzirnim zalaganjem za njega. Ja sam predobro poznao pre svega mentalitet pristalica crvene strane, da ne bih znao, da

otpor do krajnosti ne samo da najpre budi utisak, već i zadobija pristalice. Za takav otpor je baš trebalo biti odlučan.

Tadašnji prvi predsedavajući partije, gospodin Harer, je smatrao da ne može da obori moja gledišta s' obzirom na izabrani trenutak, pa se nakon toga kao častan, iskren čovek povukao iz vođstva pokreta. Na njegovo mesto je napredovao gospodin Anton Dreksler. Ja lično sam zadržao organizaciju propagande pa je i vršio bezobzirno. Tako je kao termin održavanja ove prve velike narodne skupštine još nepoznatog pokreta određen 24. februar 1920. Pripremama sam rukovodio ja lično. One su bile vrlo kratke. Uopšte je ceo aparat bio usmeren na to, da može da donosi munjevit odluke. O dnevnim pitanjima je u formi masovnih skupština trebalo zauzeti stav u roku od dvadeset četiri sata. Njihova objava je trebalo da usledi preko plakata i letaka, čija je tendencija određena prema onim gledištima koje sam u grubim crtama utvrdio već u mojoj raspravi o propagandi: dejstvo na široku masu, koncentrisanje na mali broj tačaka, stalno ponavljanje istih, samopouzdanje i samosvesno uobličavanje teksta u formama apodiktičkog tvrđenja, najveća istrajnost u širenju i strpljenje u očekivanju dejstva.

Kao boja je načelno izabrana crvena, ona najviše plamti pa je morala da najviše razjari i razdraži naše protivnike, i da ih time ovako ili onako obavesti o nama i podseti na nas. U budućnosti se i u Bavarskoj intimno bratimljenje između marksizma i centra kao političke partije najjasnije pokazalo u brizi, sa kojom je ovde vladajuća Bavarska narodna partija pokušala da oslabi a kasnije i spreči dejstvo naših plakata na crvene radničke mase. Ako policija nije nalazila drugo sredstvo da se tu umeša, onda su na kraju morali da trpe "obziri saobraćanja", dok najzad ovi plakati, koji su stotine hiljada internacionanlih, pobunjenih i zavedenih radnika vratili nemačkoj narodnosti, nisu potpuno zabranjeni za ljubav unutrašnjeg, tihog, crvenog saveznika uz korisnu pomoć takozvane Nemacko-nacionalne narodne partije. Ovi plakati - koji su kao dodatak priloženi prvom i drugom izdanju ove knjige - najbolje mogu da dokažu snažnu borbu koju je mladi pokret izvojevao u to vreme. Ali oni će i pred potomstvom posvedočiti o htenju i iskrenosti našeg uverenja i samovolji takozvanih nacionalnih vlasti pri sprečavanju njima neugodne nacionalizacije a time i zadobijanja širokih masa naše narodnosti. Oni će pomoći i da se uništi mišljenje da se u Bavarskoj nalazi nacionalna vlada po sebi, i još dokumentovati pred potomstvom, da nacionalna Bavarska iz godina 1919., 1920., 1921., 1922. i 1923. možda nije rezultat nacionalne vlade, već je ova samo prisilno morala da uzme u obzir narod koji se postepeno osećao nacionalnim. Same vlade su činile sve da spreče i onemoguće ovaj proces ozdravljenja.

Pri tom se moraju izuzeti samo dva čoveka:

Tadašnji predsednik policije Ernst Pener i njegov verni savetnik, viši upravitelj Frik, su bili jedini viši državni službenici koji su tada imali hrabrosti da najpre budu Nemci pa tek onda službenici. Na odgovornom mestu je Ernst Pener bio jedini, koji nije obletao da zadobije milost masa, već se osećao odgovornim svojoj narodnosti i bio spreman, da za ponovo uskrснуće nemačkog naroda, koji je voleo iznad svega, stavi na kocku i žrtvuje sve, pa ako je potrebno i sopstvenu egzistenciju. A on je stalno bio mrski trn u očima onih podmitljivih činovničkih kreatura, kojima zakonitost delovanja nije propisivao interes njihovog naroda i

njegova nužna oslobodilačka pobuna već naredba poslodavca, bez obzira na dobrobit poverene im nacionalne imovine. Ali pre svega je on spadao u one prirode, koje se za razliku od većine čuvara našeg takozvanog državnog autoriteta ne boje neprijateljstva izdajica naroda i zemlje, već ga želi, kao samu po sebi razumljivu imovinu čestitog čoveka. Mržnja Jevreja i marksista, cela njihova borba puna laži i kleveta su za njega bili jedina sreća usled bede našeg naroda. Čovek granitnog poštenja, antičke jednostavnosti i nemačke odanosti, kod koga izreka "bolje grob nego rob" nije fraza već suština celog njegovog bića. On i njegov saradnik dr Frik su u očima jedini, koji među ljudima na državnim položajima imaju pravo da se smatraju su-stvaraocima nacionalne Bavarske.

Pre no što smo pristupili održavanju naše prve masovne skupštine, nije se morao pripremiti samo neophodni propagandni materijal, već su se morali odštampati i principi programa. U drugom tomu ću detaljno razviti smernice koje su nam leblede pred očima naročito pri sastavljanju programa. Ovde želim samo da utvrdim da je to urađeno, ne samo da bi se mladom pokretu dali forma i sadržaj, već da bi se njegovi ciljevi učinili razumljivim širokoj masi. U takozvanim krugovima inteligencije su se šalili sa tim, izrugivali se i pokušavali da ga kritikuju. Ispravnost našeg tadašnjeg shvatanja je dokazala delotvornost ovog programa.

Tih godina sam video kako nastaje na desetine novih pokreta, a oni svi su opet nestajali, razneseni bez traga. Ostao je jedan jedini: Nacional-socijalistička nemačka radnička partija. I danas sam više nego ikad ubeđen, da se može boriti protiv njega, da se može pokušati da se oslabi da nam mali partijski ministri mogu zabraniti govor i reč, nikada više oni neće sprečiti pobedu naših ideja.

Ako od celokupnog današnjeg shvatanja države i njegovih predstavnika sećanje nikad više ne objavi imena, osnove nacional-socijalističkog programa će biti fundament buduće države. Četvoromesečna delatnost na skupštini pre januara 1920. nam je polako uštedela mala sredstva, koja su nam bila potrebna za štampanje našeg prvog letka, našeg prvog plakata i našeg programa.

Kad za završetak ovog toma uzimam ovu prvu veliku masovnu skupštinu pokreta, onda se to dešava stoga, što je sa njom partija razbila uski okvir malog udruženja i umesto toga po prvi put delovala određujuće na najvažniji faktor našeg doba, javno mnjenje. Ja sam sâm tada imao samo jednu jedinu brigu: Da li će sala biti puna ili ćemo govoriti pred zjapećom prazninom? Intimno sam bio nepokolebljivo ubeđen, da, kad bi ljudi došli, da bi taj dan morao da postane velik uspeh za mladi pokret.

Tako sam strahovao od te večeri.

U 7:30 je trebalo da usledi otvaranje. U 7:15 sam ušao u svečanu salu Hofbrojhaus-a na trgu u Minhenu i srce je skoro htelo da mi pukne od radosti. Ogromna prostorija, jer mi se tad još činila ogromnom, je bila prepuna, glava do glave, masa koja je brojala skoro dve hiljade ljudi. A pre svega - došli su oni, kojima smo želeli da se obratimo. Izgledalo je da su više od polovine sale zauzeli komunisti i nezavisni. Našoj prvoj velikoj manifestaciji su odredili brz kraj. Samo, ispalo je drugačije. Nakon što je završio prvi govornik, ja sam uzeo reč. Nekoliko minuta kasnije su pljuštale upadice, u sali je došlo do žestokih sukoba. Šaka najvernijih ratnih drugova i ostalih pristalica se tukla sa svadljivcima i tek postepeno su mogli da uspostave mir. Ponovo sam mogao

dalje da govorim. Nakon pola sata je odobravanje polako počelo da nadjačava viku i urlanje.

A onda sam uzeo program i po prvi put počeo da ga tumačim.

Iz časa u čas su povici odobravanja sve više potiskivali upadice. A kad sam najzad masi izložio dvadeset pet teza tačku po tačku, i zamolio je da sama da sud o njima, one su jedna za drugom prihvatane uz sve veće klicanje, jednoglasno i opet jednoglasno, a kad je i poslednja teza tako našla put do srca mase sala puna ljudi je stajala preda mnom, ujedinjena novim ubeđenjem, novom verom, novom željom.

Kad je nakon četiri časa prostorija počela da se prazni a masa se zbijena, kao lagana struja valjala, gurala i tiskala ka izlazu, znao sam, da su principi jednog pokreta izašli u nemački narod, i nikada se više neće moći zaboraviti. Zapaljena je vatra iz čijeg je žara morao onda da dođe mač, koji je trebalo da za gennanskog Zigfrida ponovo zadobije slobodu, za nemačku naciju život. A pored nadolazećeg uspona osetio sam kako boginja neumoljive osvete korača za krivokletstvo od 9. novembra 1918. Tako se sala lagano praznila.

Pokret je počeo da se razvija.